

Handläggare
Helene Mårtenson
Telefon: 08-50808789

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd

Svar på remiss om avfallsplan 2025-2030

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Sammanfattning

Avfallsplanen är ett av kommunens lagstadgade styrdokument och beskriver nuläge, mål och åtgärdsförslag för avfallshanteringen. Förslaget är en revidering av gällande avfallsplan och som tidigare finns fyra huvudmål som sedan brutits ner till mer detaljerade delmål för planperioden. Ansvar för indikatorer och åtgärder har förtydligats i jämförelse med tidigare plan. Tyngdpunkten i avfallsplanen ligger på kommunalt avfall, som uppkommer hos hushållen samt liknande avfall från verksamheter. Planen innehåller även mål och åtgärder för avfall som kommunen har rådighet över genom sina verksamheter. Syftet med avfallsplanen är också att ha en strategi för Stockholms stads och andra aktörers arbete inom avfallsområdet.

Förvaltningen ser i stort positivt på den nya avfallsplanen och de höga ambitioner som den beskriver. De kommunikationsaktiviteter, stöd och forum som föreslagits i planen välkomnas liksom kravet att den som arrangerar en offentlig tillställning utomhus ska ge besökarna möjlighet att sortera ut förpackningsavfall. Förvaltningen ser fram emot att staden möjliggör och stödjer detta i praktiken eftersom stadens evenemang är viktiga pedagogiska arenor för medborgarna, och bör statuera goda exempel och inspirera till ökad återvinning.

Förvaltningen efterlyser information och stöd för stadens verksamheter beträffande hantering av miljöfarligt avfall så som det erbjuds för de andra avfallsområdena, i synnerhet eftersom miljöfarligt avfall är ett komplext och viktigt område.

Förvaltningen har i hög grad goda källsorteringsmöjligheter. Detta gäller dock inte förskoleverksamheterna som förvaltas av både kommunala och privata fastighetsägare. Då ambitionen i avfallsplanen är att det ska vara lätt att göra rätt välkomnar förvaltningen de olika lösningarna föreslagna i planen som att staden ska samverka för att kommunal mark i större utsträckning ska avsättas för insamling av avfall då möjlighet att göra detta inom fastigheten uttömts, stödjande av samordning av varuleveranser med återtransporter av vissa avfallsfraktioner, liksom försök med att sköta insamling av verksamhetsavfall med mindre eldrivna fordon som tar materialet till omlastningsplatser. Förutsättningarna för att kommunicera återvinningsbudskapet pedagogiskt skulle kunna förstärkas ytterligare om alla förutsättningar för sortering fanns på plats i eller i anslutning till lokalerna. Förskoleavdelningen anser inte att förskolorna ska belastas med att föra statistik över utsorterade avfallsmängder.

Förvaltningen efterfrågar en stadsövergripande diskussion om hur tillgången på kommunaltekniska ytor ska ökas och ett stadsövergripande strategiskt beslut kring hur tömning och transporter till och från källsorteringskärl i parker ska genomföras. Förvaltningen anser också att det är viktigt att finna lösningar för den fastighetsnära avfallshanteringen som inte innebär att grönyttas i anspråk.

Bakgrund

Den 7 mars fattade avfallsnämnden beslut om att ställa ut ett förslag till ny avfallsplan för kommunen som ska gälla för perioden 2025 - 2030. Remissförslaget har formats med utgångspunkt i lagstiftning, nationella och regionala miljömål, stadens miljöprogram samt stadens målsättningar för framtida utveckling. Arbetet har genomförts av Stockholm Vatten och Avfall i samverkan med andra bolag och förvaltningar inom staden. Arbetet har följt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall NSF 2020:6. Därtill har framtagandet utgått ifrån aktuell lagstiftning, nationella och lokala mål, övriga krav samt inom avfallsområdet identifierade behov. Dialog har hållits med framförallt miljöförvaltningen, trafikkontoret och Stockholms Hamnar AB. Workshops har varit öppna för samtliga organisationer i staden och informationsmöten har hållits med de kommunala bostadsbolagen, stadsdelsförvaltningarna, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret.

Remissinstanser förutom stadens förvaltnings- och bolagsnämnder är bland andra Ekerö och Tyresö kommun, Storsthlm (Kommunförbundet Stockholms län, KSL), Fastighetsägarna i Stockholm, Funktionsrätt Stockholms stad, HSB Stockholm, Hyresgästföreningen i Stor-Stockholm, Håll Sverige Rent, Länsstyrelsen i Stockholms län, Återvinningsindustrierna och Storstockholms brandförsvaret. Förslaget har skickats ut på remiss samt ställs ut på Stockholm Vattens och Avfall huvudkontor i Ulvsunda under perioden 18 mars - 15 april. Synpunkter skulle ha inkommit skriftligen senast den 19 april 2024 men på grund av kort remisstid har förvaltningen beviljats förlängd remisstid för att kunna ha med ärendet vid nämndsammanträdet den 25 april.

Ärendet

Syftet med avfallsplanen är att redovisa de mål och åtgärder som kommunen långsiktigt planerar för, så att avfallets mängd och farlighet kan minska. Avfallsplanen ska också innehålla uppgifter om allt avfall som uppkommer inom kommunen samt åtgärder för att förebygga avfall. Tyngdpunkten i avfallsplanen ligger på kommunalt avfall, det vill säga det avfall som uppkommer hos hushållen samt liknande avfall från verksamheter. Planen innehåller även mål och åtgärder för avfall som kommunen har rådighet över genom sina verksamheter. Syftet med avfallsplanen är också att ha en strategi för Stockholms stads och andra aktörers arbete inom avfallsområdet.

Avfallsplanen innehåller fyra huvudmål som är kvar från föregående planperiod då de är fortsatt aktuella och relevanta:

1. Avfall från boende och verksamma i staden ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt
2. Nedskräpningen i staden ska minska
3. Avfallshanteringen ska anpassas till människan
4. Avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering

De fyra huvudmålen har brutits ned till mer detaljerade delmål för planperioden 2025–2030. Till delmålen är åtgärder kopplade, vilkas syfte är att bidra till att målen kan uppnås. Åtgärder och indikatorer redovisas i avfallsplanens huvuddokument. Samtliga av avfallsplanens delmål och åtgärder riktar sig internt inom staden där nämnder och bolagsstyrelser har givits ansvar för genomförande. Arbetet behöver ske i nära samverkan med fler aktörer i samhället.

Avfallsplanen har därför utformats på ett sätt som ska stimulera och stärka samverkan och utveckling.

Grunden för avfallsplanen finns i globala, nationella och regionala miljömål och avfallsplaner. Stadens långsiktiga mål i Vision 2040 liksom globala mål för hållbar utveckling och Sveriges nationella miljömål som särskilt kopplar till avfallsplanen finns också angivet för varje delmål. Avfallsplanens mål har också koppling till flera av stadens handlingsplaner och program som exempelvis Stockholms stads miljöprogram 2020–2023 och Klimathandlingsplan 2020–2023. Under framtagandet av avfallsplanen har det samtidigt pågått revidering av både miljöprogram och ny klimathandlingsplan. I den mån det varit möjligt har hänsyn tagits till inriktningar i dessa båda styrdokument. Om dessa styrdokument är beslutade inför slutversion av avfallsplanen kan justeringar göras i samband med inarbetande av remissynpunkter. Annars kan anpassning till slutgiltig utformning av dessa styrdokument göras vid halvtidsuppföljning av avfallsplanen som sker under våren 2028 för att säkerställa att staden är på rätt väg för att nå målen 2030. Halvtidsuppföljningen och revidering av planen behandlas politiskt och tas upp till beslut. En förändring jämfört med tidigare är att planperioden har utökats från tidigare fyra till sex år. En längre genomförandeperiod medför att staden får möjlighet att arbeta med genomförande av planen i drygt fyra år innan framtagandet av nästa plan behöver påbörjas. Slutåret 2030 sammanfaller med andra styrdokument i staden som exempelvis miljöprogrammet och klimathandlingsplanen och även med flera nationella mål inom avfallsområdet.

Avfallsplanen utgör ena delen av kommunens renhållningsordning, medan den andra delen utgörs av föreskrifter. De två delarna kan förnyas vid olika tidpunkter. Avfallsplan och föreskrifter antas av kommunfullmäktige.

Särskilda områden

Förebyggande av avfall

I planen lyfts särskilt bland annat förebyggande av avfall som i grunden handlar om att minska både mängden avfall och avfallets farlighet. Det är det högst prioriterade steget i avfallstrappan, som är en del av EU:s och Sveriges lagstiftning. Vår konsumtion behöver minska, och produktionen behöver göras mer materialeffektiv tillsammans med att de varor och produkter som tillverkas behöver hålla längre, vara möjliga att reparera och uppdatera.

Konsumentnära åtgärder för att förebygga avfall är att återanvända

eller reparera saker, planera inköp så att svinn inte behöver uppstå, välja materialsnåla produkter, välja produkter med optimal livslängd eller produkter som kan repareras och uppdateras samt konsumera tjänster istället för varor och använda delningstjänster.

Cirkularitet

I stadens miljöprogram och klimathandlingsplan framhålls vikten av cirkulärt användande av resurser som framgångsfaktor för att kunna nå målen i planerna och visionen om en hållbar stad. I Stockholms stads cirkulära omställning är följande flöden särskilt prioriterade: bygg- och anläggningsmaterial inklusive massor, plast, livsmedel, batterier och fordon, elektronik och IT-utrustning, möbler och inventarier, textil, energi och vatten.

Upphandling och inköp

Upphandling och inköp är ett område där staden har stor möjlighet att påverka leverantörer i flera led. Det finns möjlighet att driva mot hållbarhetsmål genom exempelvis krav på reduktion av engångsartiklar, bättre livslängd eller reparerbarhet för produkter. Staden kan även genom inköp stödja en andrahandsmarknad och verka för att onödiga inköp reduceras. För att få önskad effekt behöver staden aktivt arbeta med en systematisk och kontinuerlig avtalsuppföljning och seriositetskontroll i flera led.

Plast

Inom EU pågår löpande arbete i syfte att stadigt förbättra plastens cirkulära flöde. EU-direktivet om engångsplast införs stegvis fram till 2030 med hjälp av en rad förordningar. På nationell nivå har regeringen därtill utvecklat strategier och handlingsplaner för cirkulär ekonomi och plast för att bidra till att nå miljö- och klimatmålen, samt de globala målen i Agenda 2030. För att nå Stockholms stads miljömål och skapa en mer cirkulär plastanvändning behöver insatser ske i hela plastens värdekedja och andelen plast i avfallet behöver minska markant. Stockholms stads förvaltningar och bolag arbetar aktivt med åtgärder att förbättra plastens cirkulära flöde. Att inte använda plast i onödan och att förebygga plastavfall, är en viktig aspekt av arbetet. En annan viktig faktor är upphandling och inköp. I högre grad behöver produkter av återvunnen plast, och även biobaserad plast, efterfrågas. En nämndindikator för plast kommer att introduceras 2025 som syftar till att följa trenden för användning av förbrukningsartiklar i plast inom stadens egen organisation.

Förpackningar

I juni 2022 beslutade regeringen om nya regler för förpackningar. De nya bestämmelserna innebär att kommunen från och med 2024

får ansvar för insamling av förpackningar från hushåll samt verksamheter som har avfallshantering som är samlokaliserad med hushåll eller som har anmält att verksamheten vill ha kommunal insamling. Från och med 2027 ska fastighetsnära insamling vara införd för alla hushåll samt verksamheter som har avfallshantering som är samlokaliserad med hushåll. Den fastighetsnära insamlingen av förpackningar ska hantera de vanligast förekommande materialen: pappersförpackningar (papper och kartong), plastförpackningar, ofärgade och färgade glasförpackningar och metallförpackningar. Genom att kommunen får ett formellt insamlingsansvar gäller samma utgångspunkter som för insamling av annat avfall under kommunalt ansvar, dvs. att det krävs dispens för att inte behöva överlämna avfall till kommunen. Fastighetsägarens ansvar är att underlätta insamling av förpackningsavfall i sina fastigheter. Hushåll och verksamheter har sedan tidigare en skyldighet att sortera och lämna förpackningar till de insamlingsystem som finns.

Förpackningsavfall

Även om det ytterst är fastighetsägarens ansvar att säkerställa att utsortering kan ske finns det stora utmaningar. För att kunna hantera detta kommer det med största sannolikhet behövas ett flertal kompletterande lösningar som kan innefatta överenskommelse om kvartersnära lösningar, mobila lösningar eller annat. Som ett komplement till den fastighetsnära insamlingen ska kommunen från 2027 tillhandahålla publika, lättillgängliga insamlingsplatser för skrymmande förpackningar av papper och plast. Kommunens återvinningscentraler ska utformas så att de kan ta emot förpackningar av alla materialslag, dvs. utöver de vanligast förekommande förpackningsslagen även förpackningar som består av trä, keramik, textil och dylikt. I det nya kommunala ansvaret ingår att kommunen blir ansvarig för information till hushållen om förebyggande och sortering av förpackningar. Det nya regelverket innebär också att kommunen från 2026 får ansvar för att samla in förpackningar vid populära platser som torg, parker och andra ytor där större mängder förpackningsavfall kan antas uppstå.

I Stockholms stad

I Stockholms stad är det Stockholm Vatten och Avfall som kommer att ansvara för insamling och transport av förpackningar från hushåll och samlokaliserade verksamheter. Trafiknämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna kommer att ansvara för insamling och transport av det förpackningsavfall som uppkommer i stads- och gatumiljö samt parker. Ytterligare bestämmelser som rör verksamheters förpackningar är att den som driver serveringsställe

där det säljs mat eller dryck i förpackningar ska tillhandahålla besökarna möjlighet att sortera ut förpackningsavfall; och den som arrangerar en offentlig tillställning utomhus som innebär att besökare producerar förpackningsavfall på tillställningen ska ge besökarna möjlighet att sortera ut förpackningsavfall.

Det nya regelverket för förpackningar rör staden i sin helhet. Nya krav och ett nytt kommunalt ansvar innebär en ny spelplan för alla varför det är av största vikt att stadens förvaltningar och bolag skapar en gemensam förståelse och intention för hur det nya ansvaret ska hanteras på bästa sätt. Utöver en generell förankring och gemensam förståelse för det kommunala ansvaret finns områden som är särskilt viktiga att samverka kring: markfrågor kopplat till ett övertagande av dagens återvinningsstationer, markfrågor kopplat till behov av lättillgängliga insamlingsplatser, system för insamling vid populära platser, medborgardialog, att alla kommunicerar med samma budskap och information, samt medborgarnas kanaler för kontakt med staden och felanmälan.

I avfallsplanen anges att stadens verksamheter behöver bidra med ökad utsortering och insamling av förpackningar, speciellt plastförpackningar. Möjligheten till sortering och insamling i fastigheterna anges som en viktig faktor liksom ett löpande behov av kunskapshöjande åtgärder. Det föreslås också som lämpligt att stadens verksamheter börjar föra statistik över utsorterade mängder förpackningsavfall, för att kunna följa utvecklingen över tid.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom ekonomiavdelningen i samråd med verksamhetsavdelningarna.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förskoleavdelningen

Förvaltningen har i överensstämmande med halvtidsuppföljningen hög grad av goda källsorteringsmöjligheter (bilaga 6 s. 14). Dock gäller detta inte förskoleverksamheterna. Trots att stadens förvaltningar och fastighetsbolag ska arbeta aktivt med att erbjuda sorteringsmöjligheter till verksamheter sker detta inte på flera förskolor som förvaltas av SISAB, Fastighetskontoret och Micasa. Källsorteringsmöjligheterna för förskolorna hos flera privata fastighetsägare, som t ex bostadsrättsföreningar, är också bristande. Ambitionen i avfallsplanen är att det ska vara lätt att göra rätt. Genom kommunikation ska boende och verksamma inspireras till hållbara val. Enligt planen ska systemen vara enkla att använda och uppmuntra till både avfallförebyggande och sortering (bilaga 1

s. 49). Mobila system, samutnyttjande av mark eller lokaler och tillfälliga lösningar beskrivs som möjliga vägar framåt (bilaga 1 s. 57). Det anges i planen att staden ska samverka för att kommunal mark i större utsträckning ska avsättas för insamling av avfall då möjlighet att göra detta inom fastigheten uttömts (bilaga 1 s. 64). På flera av Kungsholmens förskolor skulle detta kunna vara möjligt då det finns mark i anslutning till fastigheterna.

Mobila system

Förvaltningen uppmantrar att staden undersöker möjligheter för att stödja samordning av varuleveranser med återtransporter av vissa avfallsfraktioner, liksom försök med att sköta insamling av verksamhetsavfall med mindre eldrivna fordon som tar materialet till omlastningsplatser (bilaga 1 s. 13). Mindre elfordon som kan hämta olika fraktioner och även mindre kärl som fungerar för förvaltningens förskolor som inte har stora restaurangkök skulle vara en bra lösning.

Kommunikation förskolan

På Kungsholmens förskolor finns det en stark vilja att sortera och återvinna. I avfallsplanens halvtidsuppföljning (bilaga A5 s. 22) under *delmål 3.1 Kommunikation ska öka kunskap och motivation kring förebyggande och hantering av avfall* står det att stadens förvaltningar och bolag, speciellt stadsdelsförvaltningarna, arbetar aktivt för att öka kunskapen om avfall och avfallsminimering i skola och förskola. Förutsättningarna för att kommunicera budskapet pedagogiskt skulle kunna förstärkas ytterligare om alla förutsättningar för sortering fanns på plats i eller i anslutning till lokalerna.

Statistik förskolan

Förskoleavdelningen anser inte att förskolorna ska belastas med att föra statistik över utsorterade avfallsmängder då de redan är överbelastade med administrativa uppgifter och olika former av rapporteringar.

Stadsmiljöavdelningen

Fler kommunaltekniska ytor

Förvaltningen arbetar idag med återbruk av material från underhåll och upprustning av parker. För att kunna utveckla arbetet och bidra till att målen uppnås, samt minska verksamhetens transporter ännu mer, behövs fler kommunaltekniska ytor. Tillgången på sådana ytor är en förutsättning för att förvaltningen ska kunna fortsätta förbättra sitt arbete med återbruk och lagring av material. Förvaltningen upplever det svårt att få gehör för detta behov i samband med stads-

utveckling och efterfrågar en stadsövergripande diskussion om hur tillgången på denna typ av ytor ska säkras.

Tömning av källsorteringskärl i parker

Förvaltningen har infört källsortering i vissa parker. För ytterligare utbyggnad inväntar stadsdelsförvaltningen att ett stadsövergripande strategiskt beslut tas kring hur tömning och transporter till och från dessa kärl ska genomföras. Exempelvis kräver mindre parkvägar ofta mindre fordon för transporter, vilket gör att transporter till kärl i park inte kan göras av samma fordon som används på gata.

I den täta stenstaden är parkmark en bristvara. Förvaltningen anser därför att det är av stor vikt att finna lösningar kring den fastighetsnära avfallshanteringen som inte innebär att grönyta tas i anspråk.

Miljöfarligt avfall

Förvaltningen efterlyser information och stöd för stadens verksamheter angående hantering av miljöfarligt avfall. Av planen framgår att staden har ansvar för insamling och behandling av hushållens farliga avfall (bilaga 3 s. 14) och att mottagning av miljöfarligt avfall i samarbete med butiker och samarbetspartners ska utvecklas under planperioden (bilaga 1 s. 12). I planen nämns också farligt avfall i relation till verksamheter i samband med inköp och upphandling (bilaga 1 s. 32). Av Stockholm Vatten och Avfalls hemsida framgår att företag och verksamheter har skyldighet att själva bekosta omhändertagandet av farligt avfall, och är skyldiga att rapportera mängder och typer som genereras till Naturvårdsverket. Trots detta skulle det för förvaltningen vara hjälpsamt med stöd från staden i detta område liksom de andra avfallsområdena, i synnerhet eftersom miljöfarligt avfall är ett komplext och viktigt område.

Kommunikation

Det anges på flera ställen i avfallsplanen att kommunikation är ett viktigt verktyg som kan påverka beteenden och inspirera till aktiva beslut. Förvaltningen stödjer detta helt och välkomnar stadsgemensamma kommunikationsaktiviteter som till exempel att anställda i staden ska informeras om avfallsförebyggande och sortering av avfall på arbetsplatsen (bilaga 1 s. 25). Förvaltningen välkomnar också att serviceförvaltningen, miljöförvaltningen och Stockholm Vatten och Avfall tar fram centralt stöd och kompetenshöjande insatser inom områdena inköp och upphandling för att främja avfallsförebyggande och cirkularitet, liksom vägledning och stödmaterial för att integrera Stockholms stads plaststrategi i inköpsarbetet (bilaga 1 s. 27 och 41). Ett forum för erfarenhetsutbyte där stadens verksamheter kan få information och rådgivning

om hur deras avfall kan förebyggas och sorteras bejakas också av förvaltningen (bilaga 1 s. 27).

Evenemang

Förvaltningen ser positivt på kravet att den som arrangerar en offentlig tillställning utomhus som innebär att besökare producerar förpackningsavfall på tillställningen ska ge besökarna möjlighet att sortera ut förpackningsavfall, och ser fram emot att staden möjliggör och stödjer detta i praktiken. I samband med att staden ska samverka med civilsamhälle, invånare och näringsliv för minskad användning av plast samt ökad återanvändning och materialåtervinning av plast (bilaga 1 s. 42); och att staden ska arbeta systematiskt med kommunikation, nudging och andra insatser för att påverka och förbättra beteenden kopplat till nedskräpningen i stadsmiljön (bilaga 1 s. 47), blir stadens evenemang viktiga pedagogiska arenor för medborgarna med goda exempel för ökad återvinning.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Catharina Liljedahl
Avdelningschef
ekonomiavdelningen
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. A Avfallsplan för Stockholm 2025-2030 Utställningsförslag
2. A1 Sammanställning av alla åtgärder och ansvariga
3. A2 Beskrivning av avfallshanteringen i Stockholms stad
4. A3 Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall i Stockholms stad
5. A4 Uppgifter om nedlagda deponier i Stockholms stad
6. A5 Halvtidsuppföljning Avfallsplan för Stockholm 2021-2024
7. A6 Relaterade lagar, förordningar, strategier och mål

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2024-04-09
Catharina Liljedahl, Avdelningschef ekonomiavdelningen	2024-04-09